

Minister
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

BMP-0724-6-2/2017/MŚI/JS

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 27.07.17
nr. 4181 podpis. [signature]

Warszawa, dnia 21 lipca 2017 roku

KABINET MARSZAŁKA SENATU
wpłynęło dn. 27.07.2017
nr. 4054 podpis. [signature]

Pan
Stanisław Karczewski
Marszałek Senatu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na oświadczenie Senatorów RP Pana Marka Pęka, Pana Grzegorza Peczkisa, Pana Czesława Ryszkę, Panią Alicję Zając, Pana Aleksandra Szweda, Pana Arkadiusza Grabowskiego, Pani Bogusławy Orzechowskiej, Pana Wojciecha Piecha, Pana Józefa Łyczaka, Pana Waldemara Bonkowskiego, Pana Andrzeja Pająka, Pana Ryszarda Majera, Pana Jana Hamerskiego, Pana Rafała Ambrozika, Pana Wiesława Dobkowskiego oraz Pana Andrzeja Kamińskiego, złożone podczas 43. posiedzenia Senatu RP w dniu 22 czerwca 2017 roku, w sprawie *zrównania statusu Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej i Państwowej Straży Pożarnej*, przekazane przy piśmie Marszałka Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (sygn. BPS/043-43-1103-MSWA/17), na podstawie informacji przekazanych przez Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej oraz Zakład Emerytalno-Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, uprzejmie przedstawiam co następuje.

Do dnia 1 stycznia 1992 roku osoby pełniące służbę w jednostkach ochrony przeciwpożarowej - zarówno terenowych, jak i zakładowych - posiadały jednolity status prawny, tzn. były funkcjonariuszami pożarnictwa na podstawie dekretu z dnia 27 grudnia 1974 roku *o służbie funkcjonariuszy pożarnictwa* (Dz. U. Nr 50, poz. 321 – akt archiwalny). Ich uprawnienia emerytalne określała ustawa z dnia 14 grudnia 1982 r. *o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin* (Dz. U. Nr 40, poz. 267 – akt archiwalny).

Transformacje ustrojowo-gospodarcze w Polsce spowodowały konieczność dostosowania struktur organizacyjnych i zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej do nowych realiów gospodarczych i własnościowych. Wskutek transformacji, prywatyzowane zakłady pracy oraz powstające przedsiębiorstwa prywatne otrzymały możliwość tworzenia, przekształcania lub likwidowania jednostek, które realizowały zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej na ich terenie. Ustawą z dnia 24 sierpnia 1991 r. *o Państwowej Straży Pożarnej* (t.j.: Dz. U. z 2016 r., poz. 603 z późn. zm.), zwaną dalej „ustawą

o PSP” powołano Państwową Straż Pożarną (PSP), która funkcjonuje jako służba państwowa. Ustawa o PSP wprowadziła zróżnicowanie statusu osób realizujących zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej.

Do jednej grupy zaliczono funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej (strażaków PSP) pozostających w stosunku służbowym nawiązanym na podstawie mianowania (powołania), pełniących służbę w Państwowej Straży Pożarnej, jako zawodowej, umundurowanej i wyposażonej w specjalistyczny sprzęt formacji, przeznaczonej do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami. Drugą grupę stanowili pracownicy jednostek ochrony przeciwpożarowej - niebędących jednostkami organizacyjnymi PSP - głównie zakładowych straży pożarnych, zakładowych służb ratowniczych, ochotniczej straży pożarnej czy też Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej (WOP).

Zaznaczyć w tym miejscu należy, że zgodnie z rozporządzeniem Ministra Obrony Narodowej z dnia 24 sierpnia 1992 r. w sprawie zasad i trybu wykonywania zadań przez Wojskową Ochronę Przeciwpożarową (Dz. U. Nr 66, poz. 334 z późn. zm. oraz Dz. U. z 2005 r. Nr 101, poz. 846 – akt jednorazowy) status osób wchodzących w skład WOP jest zróżnicowany, gdyż zgodnie z § 3 ust. 3 ww. rozporządzenia „zadania i czynności WOP, o których mowa w § 1, w jednostkach organizacyjnych wymienionych w ust. 1 realizują:

- 1) żołnierze pełniący czynną służbę wojskową, posiadający kwalifikacje pożarnicze,
- 2) strażacy Państwowej Straży Pożarnej, wyznaczeni do pełnienia służby w WOP w trybie odrębnych przepisów,
- 3) pracownicy posiadający kwalifikacje pożarnicze
- wyznaczeni na stanowiska służbowe (zatrudnieni) w tych jednostkach”.

Z powyższego wynika, że w WOP pełnią służbę zarówno żołnierze zawodowi, jak i oddelegowani funkcjonariusze PSP. Ponadto, zatrudnieni są także pracownicy cywilni (o tej grupie osób jest mowa w wymienionym na wstępie oświadczeniu Senatorów RP). Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (t.j.: Dz. U. z 2017 r., poz. 736 z późn. zm.) określa tych pracowników mianem „strażacy jednostek ochrony przeciwpożarowej”.

Uprawnienia przysługujące osobom wchodzącym w skład WOP, w tym uprawnienia z systemu zaopatrzenia emerytalnego służb mundurowych, są zróżnicowane w zależności od tego, czy pozostają oni w stosunku zatrudnienia czy służby (strażacy PSP i żołnierze zawodowi). Należy przy tym zwrócić uwagę, że w ramach struktury PSP (podobnie jak w Policji czy Straży Granicznej) również pełnią służbę funkcjonariusze oraz zatrudnieni są pracownicy, w zależności od realizowanych zadań. Dlatego też nawet w przypadku uznania zasadności postulatów osób wchodzących w skład wojskowych straży pożarnych i zrównania statusu WOP z PSP, niekoniecznie wszyscy pracownicy WOP staliby się funkcjonariuszami uprawnionymi do świadczeń z systemu zaopatrzenia emerytalnego służb mundurowych.

Wojskowe straże pożarne, niebędące jednostkami organizacyjnymi PSP, zgodnie z art. 17 ustawy *o ochronie przeciwpożarowej*, były tworzone, przekształcane i likwidowane przez uprawnione do tego podmioty, którymi są ministrowie, wojewodowie, gminy, instytucje, organizacje, osoby prawne i fizyczne. Zgodnie z zapisami ww. ustawy, koszty funkcjonowania tych jednostek ponosiły podmioty je tworzące.

W jednostkach ochrony przeciwpożarowej, niebędących jednostkami organizacyjnymi PSP, na podstawie umowy o pracę zatrudnieni są pracownicy, posiadający status pracownika wykonującego zadania w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze. Z tego powodu ich uprawnienia pracownicze kształtowane są na gruncie przepisów prawa pracy. Zgodnie z zapisami art. 16a ustawy *o ochronie przeciwpożarowej*, jednostki te tworzy się jako jednostki umundurowane i wyposażone w specjalistyczny sprzęt, przeznaczone do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami. W ww. jednostkach zatrudnieni są pracownicy podlegający szczególnym obowiązkom wynikającym z charakteru pracy oraz posiadający odpowiednie kwalifikacje i warunki psychofizyczne, zwani dalej „strażakami jednostek ochrony przeciwpożarowej”. Strażakiem jednostki ochrony przeciwpożarowej może być pracownik, który ma kwalifikacje wymagane do wykonywania zawodu strażak, technik pożarnictwa lub inżynier pożarnictwa.

Zasadnicza różnica między statusem pracownika jednostek ochrony przeciwpożarowej (w tym omawianej grupy pracowników cywilnych wojskowej straży pożarnej) a strażakiem PSP, wynika ze szczególnej odpowiedzialności tego ostatniego, jako funkcjonariusza publicznego, zakresu jego obowiązków, dyspozycyjności, podległości służbowej i odpowiedzialności dyscyplinarnej. Strażacy PSP są funkcjonariuszami pozostającymi w stosunku służbowym, w ciągłej dyspozycji, a prawo do zaopatrzenia emerytalnego według zasad i na warunkach przewidzianych w przepisach ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. *o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin* (t.j.: Dz. U. z 2016 r., poz. 708 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy” jest adekwatne do realizowanych zadań służbowych i uciążliwości wynikających z nawiązanego stosunku służbowego (mianowania lub powołania).

W związku z powyższym uprawnienia do zaopatrzenia emerytalnego strażaków PSP reguluje *ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy*, natomiast pracowników zakładowych straży pożarnych i zakładowych służb ratowniczych, w tym także pracowników wojskowej straży pożarnej reguluje *ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych* (t.j.: Dz. U. z 2016 r., poz. 887 z późn. zm.), zwana dalej „ustawą o FUS”.

Zatrudnienie w zakładowych strażach pożarnych i zakładowych służbach ratowniczych (w tym także w wojskowej straży pożarnej), zgodnie z przepisami *ustawy o FUS*, traktowane jest jako

zatrudnienie w szczególnych warunkach. Pracownicy tych jednostek ochrony przeciwpożarowej urodzeni przed dniem 1 stycznia 1949 roku mogą skorzystać z prawa do emerytury w wieku niższym niż określony w *ustawie o FUS* (art. 32). Dla pracowników urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, zasady, warunki oraz tryb ustanowienia emerytury określa ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. *o emeryturach pomostowych* (t.j.: Dz. U. z 2017 r., poz. 664 z późn. zm.).

Różnice pomiędzy funkcjonariuszami PSP a pracownikami cywilnymi zatrudnionymi w wojskowej straży pożarnej dotyczą nie tylko zakresów zadań przez nich realizowanych oraz ciążących na nich obowiązków, ale także źródła finansowania tych jednostek.

Państwowa Straż Pożarna jest finansowana w całości z budżetu państwa, co zapewnia niezbędne bezpieczeństwo w zakresie ochrony przeciwpożarowej. Realizuje zadania określone w art. 1 *ustawy o PSP*, które obejmują znacznie szerszy zakres aniżeli działania realizowane przez inne jednostki ochrony przeciwpożarowej (w tym wojskowe straże pożarne). Do zadań PSP należy także organizowanie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

Należy przy tym podkreślić uwarunkowania, na podstawie których ustawodawca rozróżnił status funkcjonariuszy PSP i pracowników innych jednostek ochrony przeciwpożarowej. Wejście w życie *ustawy o PSP* (art. 129 ust. 1) umożliwiło dotychczasowym funkcjonariuszom pożarnictwa złożenie oświadczenia woli o podjęciu służby w nowo tworzonej formacji - Państwowej Straży Pożarnej. Wolą ustawodawcy powyższe oświadczenie należało złożyć w nieprzekraczalnym terminie do dnia 31 stycznia 1992 roku. Natomiast zgodnie z art. 129 ust. 6 *ustawy o PSP*, osoby, które wyraziły pisemną zgodę i uzyskały status strażaka - utraciły ten status, jeśli w okresie do dnia 30 czerwca 1999 roku nie zostały powołane lub mianowane na stanowiska służbowe w Państwowej Straży Pożarnej.

Na uwadze należy mieć także fakt, że takie rozwiązanie spowodowałoby znaczące skutki finansowe dla budżetu państwa. Wysokość dodatkowych kosztów zależałyby m.in. od tego na jakich zasadach ewentualnie przyszli funkcjonariusze WOP mieliby mieć ustalane świadczenia. Samo zrównanie statusu WOP ze statusem PSP nie oznaczałoby automatycznie dokładnie takich samych uprawnień emerytalnych, czego przykładem są celnicy objęci od dnia 1 stycznia 2018 roku, mocą ustawy z dnia 11 maja 2017 r. *o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 1321), systemem zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy. Jednakże zaznaczyć należy, że nie wszyscy celnicy zostali objęci ww. systemem, warunkiem jest co najmniej 5 lat wykonywania określonego rodzaju zadań i nie wszyscy na dokładnie takich samych zasadach jak funkcjonariusze innych służb (warunek minimalnego wieku – 55 lat, podstawa wymiaru emerytury z 10 lat i brak możliwości doliczania do wysługi emerytalnej tzw. pracy cywilnej).

Należy również zaznaczyć, że zrównanie statusu WOP ze statusem PSP wymagałoby również zmiany rangi aktu prawnego regulującego działalność WOP. Zgodnie z obecnie obowiązującym stanem prawnym nie jest to formacja mundurowa regulowana odrębną ustawą, jak ma to miejsce w przypadku wszystkich służb objętych *ustawą o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy*. Szefowie Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu są centralnymi organami administracji rządowej podległymi Prezesowi Rady Ministrów, Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego jest centralnym organem administracji rządowej nadzorowanym przez Prezesa Rady Ministrów, Komendanci Główni Policji, Państwowej Straży Pożarnej i Straży Granicznej są centralnymi organami administracji rządowej podległymi Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, Szefowie Służby Wywiadu Wojskowego i Służby Kontrwywiadu Wojskowego są centralnymi organami administracji rządowej podległymi Ministrowi Obrony Narodowej, Szef Biura Ochrony Rządu podlega Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, zaś Służba Więzienna podlega Ministrowi Sprawiedliwości. Zrównanie statusu Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej ze statusem Państwowej Straży Pożarnej wymagałoby nadania jej Szefowi rangi analogicznej do jednej z wyżej wymienionych.

Kwestia objęcia osób wchodzących w skład WOP systemem zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy jest wtórna wobec decyzji samego zrównania statusu WOP z PSP, tym niemniej w przypadku pozytywnej decyzji w tym zakresie, wymagałoby ustalenia na jakich zasadach i czy w ogóle osoby wchodzące obecnie w skład WOP miałyby wejść do tego systemu i czy okresy pracy w obecnej WOP miałyby być ewentualnie traktowane jako okresy równorzędne ze służbą.

Należy również zaznaczyć, że wojskowe straże pożarne są jednostkami organizacyjnymi Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej, która podlega Ministrowi Obrony Narodowej. Z tego też powodu kwestia warunków pracy i płacy oraz innych uprawnień pracowników cywilnych tych jednostek pozostaje poza obszarem działania Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, jak również Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.

Z wyrazami szacunku

MINISTER SPRAW WEWNĘTRZNYCH
I ADMINISTRACJI
z up. Jarosław Zieliński
Sekretarz Stanu

Otrzymuje:

Sekretariat Prezesa Rady Ministrów w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów